

Folkehelseprogram Drammen 2019-2023

*Helsefremmende økosystem
for barn og unge i Drammen*

Vedtatt av fellesnemda 11.04.2019

INNLEDNING

Drammen er en mangfoldig by som har utviklet seg mye den siste tiden. Allerede i 2020 er nye Drammen en kommune med over 100 000 innbyggere og blir med det Norges syvende største kommune. Styringsdokumenter som foreligger gir tydelige signaler om at folkehelse er et sentralt område som skal prioriteres ved å arbeide aktivt for å forebygge dårlig helse og usunne livsforhold og å fremme inkludering, mestring og god fysisk og psykisk helse. Andre satsingsområder er nærhet, lokaldemokrati og stedsutvikling som skal gi en mer bærekraftig utvikling gjennom å gjøre kommunen bedre og mer attraktiv for innbyggerne.

Folkehelseprogrammet skal bidra til å skape et grunnlag for systematisk og samordnet arbeid for bedre folkehelse ved å bygge broer mellom sektorene og kommunale virksomheter som i praksis arbeider tett med å løse folkehelseutfordringene lokalt. Det er barn og unge i nye Drammen som er hovedmålgruppen for arbeidet men det er en intensjon om at tiltakene som testes gjennom planen skal kunne tilpasses andre målgrupper.

Folkehelseprogrammet Drammen 2019-2023 baserer seg på en helhetlig tiltaksprofil og innehar to overordnede strategier.

1. Systematisk innsats for bedre psykisk helse og rusforebygging.
2. Grobunn for helsefremmende økosystem som fremmer trygghet, mestring og trivsel.

Strategiene bygger på et helhetlig perspektiv som støtter eksisterende tjenestetilbud og tiltak i kommunene. Påvirkningsfaktorer for folkehelse er sammensatte og på samme måte må tiltakene i programmet sees i sammenheng og ikke hver for seg.

Figur 1: Viser folkehelsearbeidets satsingsområder i Drammen kommune.

NASJONAL PROGRAM FOR FOLKEHELSEARBEID I KOMMUNENE 2017-2027

I 2017 startet en tiårig satsing (2017–2027) på kommunalt folkehelsearbeid, som resultat av et forslag fremmet gjennom Folkehelsemeldingen av 2015. Satsingen skal bidra til en langsiktig styrking av kommunenes arbeid med å fremme befolkningens helse og livskvalitet. Barn og unge, psykisk helse og rusforebygging er sentrale tema.

Hovedmålene er at programmet:

- Skal legge vekt på å styrke barn og unges mestring og hindre utenforskap ved å fremme tilhørighet og aktivitet i lokalsamfunnet.
- Skal bidra til å integrere psykisk helse som en del av det lokale folkehelsearbeidet og fremme lokalt rusforebyggende arbeid.
- Skal bidra til å styrke kommunenes langsiktige og systematiske folkehelsearbeid jamfør folkehelseloven.
- Legger vekt på kunnskapsbasert utvikling og spredning av tiltak.
- Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og KS står sammen om utvikling og implementering av Program for folkehelsearbeid i kommunene, på vegne av Helse- og omsorgsdepartementet.
- Det er viktig å understreke at programmet er langt fra å dekke alle satsinger innen nasjonalt og regionalt/kommunalt folkehelsearbeid, (Helsedirektoratet 2017) men det skal styrke kommunenes innsats for bedre helse i befolkningen.

SAMSKAPENDE SOSIAL INNOVASJON

I et velferdssamfunn viser det enkelte menneske og samfunnet omtanke og omsorg for de mest sårbare. Velferdssamfunnet skal sikre det felles beste, det vil si samfunnsforhold som gjør at både enkeltmennesker og grupper kan leve gode liv og realisere sitt potensial. I sum handler det om livskvalitet.

Folkehelseprogrammet vil benytte modellen Samskapende sosial innovasjon for å utvikle bærekraftig tiltak. Samskaping handler om å invitere inn til likeverdige samarbeidende partnerskap hvor ulike aktører får gitt et selvstendig bidrag til å definere, designe, implementere og drive fram løsninger sammen med profesjoner, forvaltning og politiske myndigheter. Innovasjonsarbeid gjennom samskaping forutsetter bruk av forskjellige metoder for innsamling og evaluering av resultater, både med hensyn til verdier som skapes i prosessen og effekter i etterkant.

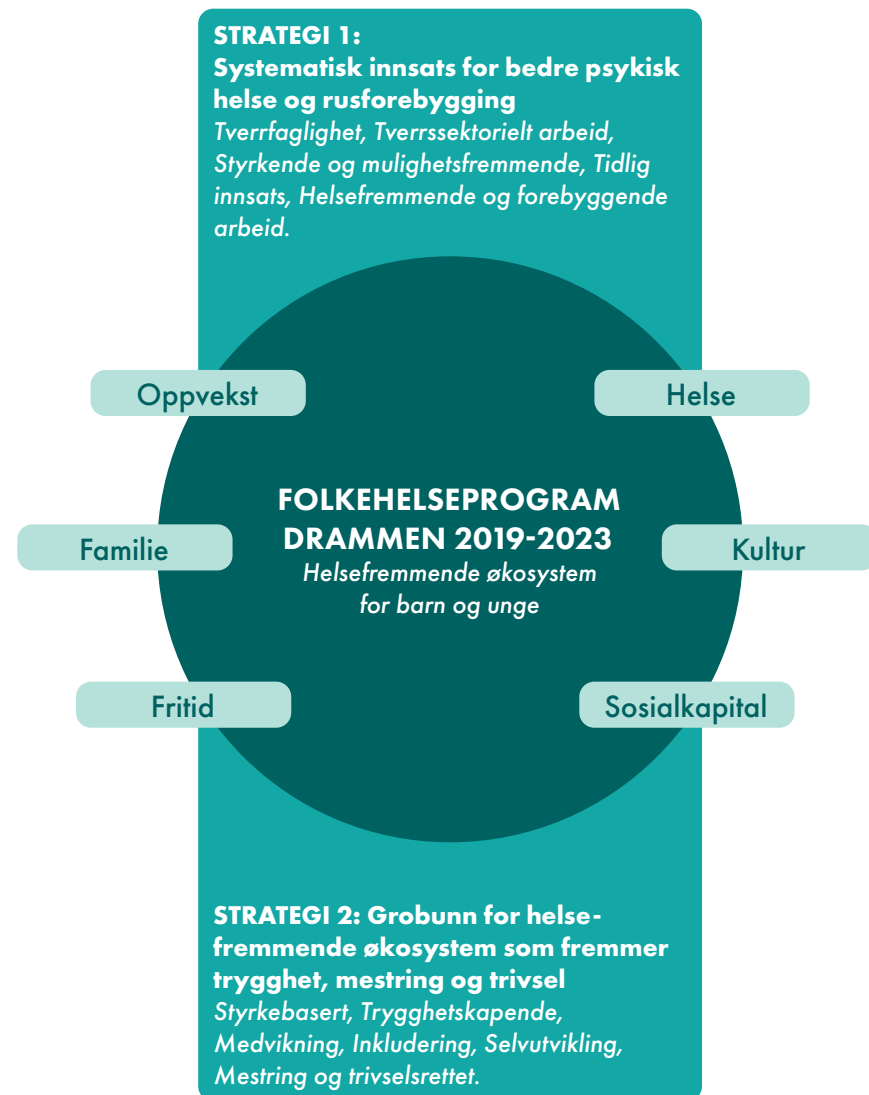
Måling av effekt er en utfordring. Det er viktig å få gode data og et best mulig kunnskapsgrunnlag for å vite mest mulig om hvorvidt investeringer og tiltak på viktige velferdsområder gir ønsket virkning. Modell for lokal samskapende sosial innovasjon har blitt brukt til å lage digitale prosessverktøy for evaluering av samskappingsprosesser og effektmåling.

SAMSON som er et verktøy som brukes til evaluering av samskappingsprosesser.

SOIMPACT er et verktøy for å velge ut og identifisere indikatorer, og måle resultater, virkninger og effekter av innsats i samskapende sosial innovasjon.

DRAMMEN SOM PROGRAM-KOMMUNE I NASJONAL 10 ÅRS-SATSING PÅ FOLKEHELSEARBEIDET

I 2019 ble Drammen, Nedre Eiker og Svelvik kommune med i et trepartssamarbeid om deltakelse i Nasjonalt program for folkehelsearbeid i kommunene 2017-2027 i regi av Buskerud fylkeskommune. Nye Drammen står som eier og ansvarlig for videreføring av programmet fra og med 1. januar 2020. Folkehelseprogrammet svarer opp folkehelseutfordringer og tiltaksbehov som gjelder for alle tre kommuner.

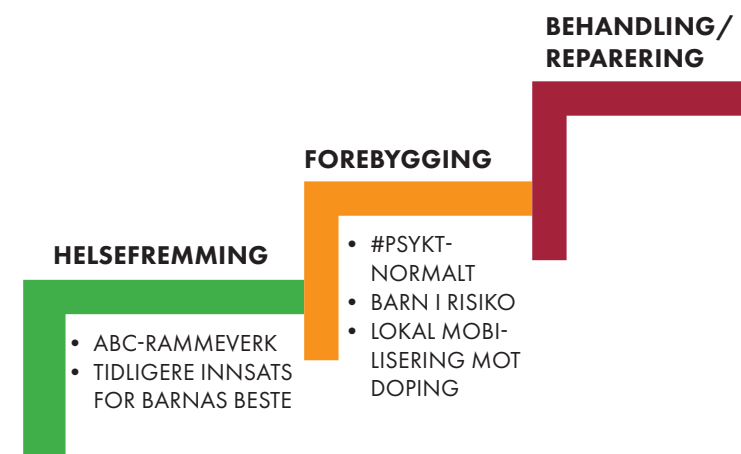
Figur 2: Det er to strategier som sammen skaper "Helsefremmende økosystem for barn og unge i Drammen kommune".

STRATEGI 1: SYSTEMATISK INNSATS FOR BEDRE PSYKISK HELSE OG RUSFOREBYGGING

Folkehelsearbeidet må forankres på tvers av sektorer og fagmiljø. Det er behov for økt samhandling mellom tjenester, kunnskapsmiljøer og andre aktører på ulike nivåer for å få formidlet hvilke folkehelse tiltak som virker og hvorfor. Det er viktig å gjøre et krafttak for at hver enkelt skal oppleve mestring og etablere gode nettverk rundt seg. Gjennom kompetanseheving, erfaringsutveksling, helhetlig tenkning og gode forebyggende tiltak kan det oppnås høyere grad av bevisstgjøring og større involvering av alle som beveger seg omkring barns- og ungdommens liv. Å styrke foreldrenes rolle er sentralt om vi ønsker at våre yngste skal føle seg rustet til å håndtere livets utfordringer. Innsatsen må være koordinert og må settes inn tidlig nok til at negative trender ikke skal utvikles over tid.

MÅL

Å skape et grunnlag for systematisk og samordnet folkehelsearbeid med fokus på bedre mental helse og forebygging av rus.

Figur 3: Tiltaksplassering i folkehelsestrappa i STRATEGI 1.

TILTAK

ABC-RAMMEVERK FOR GOD MENTAL HELSE

ABC-rammeverket er en forskningsbasert innsats som retter seg mot hele befolkningen, og gir et nytt, positivt og handlingsorientert fokus på mental helse. ABC-rammeverket er enkelt og relativt lett å huske og forstå. ABC står for Act – Belong – Commit. A – gjør noe aktivt, B – gjør noe sammen med andre, C – gjør noe meningsfullt.

UNDERVISNINGSPROGRAM #PSYKTNORMALT

Dette er et undervisningsprogram om psykisk helse utviklet for 8. trinn i ungdomsskolen. Hensikten med programmet er å fremme livsmestring og opplysning om psykisk helse i skolen. Programmet består av fire skoletimer, fordelt på fire uker – med en egen bolk for undervisning av lærere og foreldre.

KOMPETANSEHEVINGSPROGRAM BARN I RISIKO

Dette er en kunnskapsinnsats rettet mot ansvarlige ansatte i tjenester som jobber med barn, unge og deres foreldre. Målet er å heve kompetansen om tidlig innsats blant ansatte som kommer i kontakt med barn og unge som lever i risikoutsatte livs- og omsorgssituasjoner.

TIDLIGERE INNSATS FOR BARNAS BESTE

Handler om å etablere foreldreveiledningstilbud i skoler og barnehager. Det utarbeides forslag til et felles skjema for oppstartsamtaler i skolen, etter mal fra de skjemaene som brukes i barnehagene i dag. Samtalen omhandler temaer som bidrar til å skape tillit mellom foresatte og pedagog.

LOKAL MOBILISERING MOT DOPING

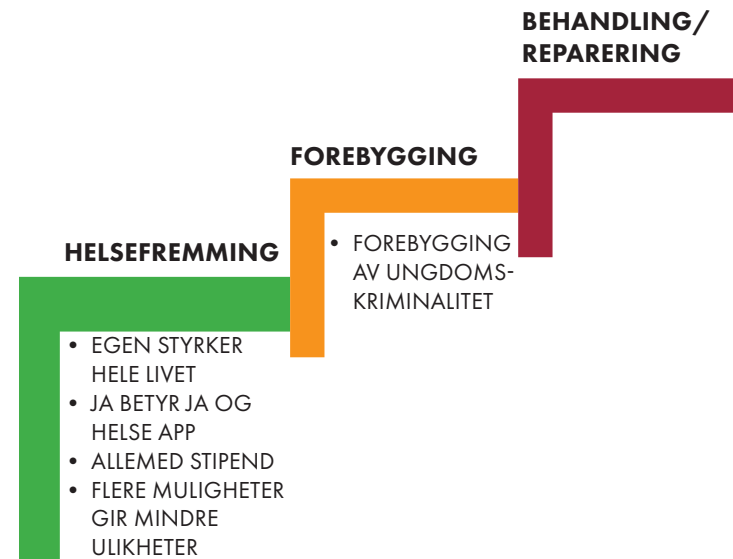
Dette handler om en koordinert og helhetlig forebyggende innsats rettet mot ungdom for å forhindre en negativ utvikling hvor unge bruker ulovlige og helseskadelige stoffer som et middel for å oppnå en slank og veltrent kropp.

STRATEGI 2: GROBUNN FOR HELSE-FREMMENDE ØKOSYSTEM SOM FREMMER TRYGGHET, MESTRING OG TRIVSEL

Et helsefremmende miljø prioriterer det holdningsskapende og trivselsfremmende innsatsen og legger vekt på den positive vekselvirkningen mellom et godt psykososialt miljø og et godt læringsmiljø for barn og unge. Fokus rettes mot et oppvekstmiljø basert på et styrkebasert og ressursmobiliserende perspektiv.

MÅL

Å skape et grunnlag for bærekraftig folkehelsearbeid gjennom sosial samskapende prosesser.

Figur 4: Tiltaksplassering i folkehelsestrappa i STRATEGI 2.

TILTAK

EGNE STYRKER HELE LIVET

Bygger på tanken om et oppvekstmiljø basert på et styrkebasert og ressursmobiliserende perspektiv. Dette skal skape større rom for at barn unge blomstrer og mestrer sine liv. Utvikling av felles praksis for å identifisere og ta i bruk styrker hos enkeltpersoner, organisasjoner og lokalsamfunn for å fremme helse og livskvalitet vil stå sentralt.

FOREBYGGING AV UNGDOMSKRIMINALITET

Tiltaket støtter tidligere satsinger på dette området og rettes mot å etablere natteravnordning i alle kommunedeler. Som en del av tiltaket vil det også forsøkes å rekruttere nærmiljøverter - unge som bryr seg.

KAMPANJE JA BETYR JA OG HELSE-APP

Det handler om et samarbeid mellom Sanitetsforeningen, Drammen kommune og næringslivet for å fremme et sunt forhold til seksuell helse blant ungdommer.

ALLEMED-STIPEND

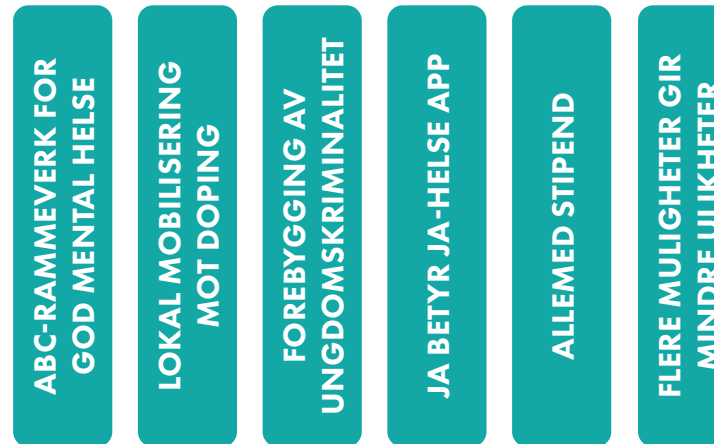
Tiltaket skal etablere et ALLEMED-stipend for å bidra til at fritidsarrangører får et økonomisk grunnlag for å kunne tilby sine aktiviteter til flere. Videre er målet å etablere gode samarbeidsmodeller mellom ulike aktører for å sikre riktig rekruttering av barn og ungdom med økonomiske vansker og å bidra med gode rutiner for å oppdage og følge opp disse.

FLERE MULIGHETER GIR MINDRE ULIKHETER

Intensjonen med tiltaket er å skape flere muligheter for barn og ungdom der familieøkonomien hindrer sosial deltakelse. Det handler altså om like muligheter og ikke likhet. Gjennom gode partnerskap med samfunnsaktører kan vi oppnå nettopp det. Språk, svømmeferdigheter, sosiale strukturer, bruk av natur og møteplasser er nøkkelord for å bidra til inkludering og med det bedre livskvalitet.

FOLKEHELSEPROGRAM DRAMMEN 2019-2023 HELSEFREMMENDE ØKOSYSTEM FOR BARN OG UNGE I DRAMMEN

KOMMUNALE VIRKSOMHETER SAMARBEIDSPARTNERE I LOKALSAMFUNN

FOLKEHELSEKOORDINATOR RESSURSPERSONER

DRAMMEN
KOMMUNE

Plan og strategi